

Uredništvo i uprava:
ZAGREB, MASARYKOVA 28a
 Telefon 67-80
 Uredništvo in uprava
 za Slovenijo in slovenski del
 Julijske Krajine
LJUBLJANA, Erjavčeva 4a

ISTRA

Narod, koji se odroče ma i jedne
 stope krviju i znojem otaca svo-
 jih natopijene zemlje nije dostojan
 da se nazivlje narodom

OBVEZATAN ODGOJ DJECE U DJEČJIM ZABAVIŠTIMA

Svojedobno smo već izvijestili o tome, da je u Italiji novom školskom reformom, poznatom pod imenom škole karte uveden za cijelu državu obvezatan odgoj djece u školskim vrtićima. Sva djeca od 4 do 6 godine života morat će pohađati dječje vrtiće, u kojima će biti od jutra do na večer pod nadzorom učitelica, u koliko ne bi bili organizirani u fašističkoj dječjoj organizaciji »Figli della lupac (sinovi vukove)«. Tom reformom, koja stavlja djecu već u najranjivoj dobi pod nadzor države pod kojim ostaje kasnije neprekidno čim ne svrši vojnu dužnost, bit će ispunjen jedan od najvažnijih postulata fašističke ideologije, koja oduzima čovjeku njegovu individualnost i postavlja ga u neposrednu ovisnost državne zajednice.

U pograničnim krajevima, u Istri i Goričkoj, te u Južnom Tirolu (u koliko se u dolini Adilže ne budu čim prije izvršili načrti o preseljenju pučanstva) imat će ta reforma svoje posebno značenje. U dječjim vrtićima odgajati će se djeca, hraniti i primati osnovne pouke, učiti prve molitve i prve pjesme. U vrtića pravit će u osnovne škole već sa poznavanjem talijanskog jezika, kojeg do sada prije nego što su posla u školu nijesu poznavali. U osnovnim će školama dakle napredovati bolje nego do sada, gdje je više od polovice djece, zbog nepoznavanja jezika moralo pohađati po jedan ili više razreda.

Drugi problem, koji se javlja tom reformom je gospodarskog značaja. Isprva će teći novih dječjih vrtića padati na općine i na pokrajine, no finansijski će ih podupirati i društvo »Italia Redenta«. Prema reformi bit će te javne korporacije dužne osnovati dječje vrtiće u svakom selu, gdje ima najmanje 20 djece i sagraditi posebne zgrade prema propisanom načrtu. Troškovi za te zgrade koji su bili proračunani na 50.000 lira, povišeni su zbog nastalih prilika i zbog poteškoća oko nabave građevnog materijala, na 70.000 lira. Sveoske općine, koje imaju ugovornu mnogo djece, bit će tim izdaciima teško opterećene. U goričkoj, puljskoj, riječkoj i trišćanskoj pokrajini ima 800 osnovnih škola. U svakom mjestu gdje su te škole trebat će sada sagraditi i zgradu za dječje vrtiće. Budući da do sada već ima u glavnom u većim mjestima, oko 200 dječjih vrtića sa vlastitim zgradama, znači da će sada trebati izgraditi još 600 zgrada za dječje vrtiće, što znači da će istarske općine morati izdati 600x70.000 lira t. j. 42 milijuna lira.

Sve ove podatke vidimo iz trišćanskog »Piccola«, koji se na koncu pita: »Gdje će biti moguće ukratki toliko milijuna? U siromašnim usrobnim općinama sigurno ne! Pogotovo neće to biti moguće u onim općinama, u kojima ima više udajenih sela, pa će trebati sagraditi po dvije ili više zgrada za dječje vrtiće. Svaki dječji vrtić nalme mora imati školsku sobu, blagavaonicu, koja će se upotrebljavati i kao dvorana za gombanje, oblačionicu, sobu za učiteljicu, kuhinju, kupaonicu, zahod, peći te električnu instalaciju i vodovod. Ovo posljednje će pogotovo biti teško sprovesti na Krasu i po Istri, gdje nema čisto vode ni za napaćanje blaga. Osim toga trebat će nabaviti i odjeću za djecu, no »Piccola« vjeruje, da će tu brigu preuzeti na sebe sigurno društvo »Italia Redenta«, koja je o tome i do sada vodila brigu, a prima za te svrhe od države milijunske subvencije. Društvo će se vjerojatno bar za prvo vrijeme pobrinuti za dobavu potrebnog broja odgojiteljica.

TALIJANSKA PAŽNJA PATRIJARHI GAVRILU

Beograd — Prigodom nedavne kanoničke vizitacije patrijarhe Gavrila na Rijeci u tamnosjaj srpsko-pravoslavnoj parohiji, priredio je mu talijanske vlasti svečani doček. Ovih dana posjetio je patrijarhu Gavrila u Beogradu talijanski poslanik na našem dvoru Mario Indelli te mu izručio album fotografija snimljenih prigodom patrijarhovog pohoda na Rijeci. Istodobno mu je izručio pozdrave talijanske vlade kao glavaru srpske pravoslavne crkve.

NAVODILA ZA IZSELJEVANJE NEMCEV IZ JU ŽNEGA TIROLA

Točan popis postupkov za preselitev — Določila glede oseb

1. Ta navodila veljajo za nemške državljane (Reichsdeutschen) ali za nemške rojake (Volksdeutschen), bivajoče na ozemlju, navedenem pod točko 2.), ter za nemške rojake po rodu iz tega ozemlja, kakor tudi, glede določenih vprašanj, za nemške državljane, natančneje označene pod točko 23.).

2. Ozemlje (pogodbeno ozemlje), na katero se nanašajo ta navodila, je sledeče:

- a) Bocenska pokrajina;
- b) jezlikovo mešano ozemlje Egnia v Tridentiskih pokrajinah;
- c) jezlikovo mešano ozemlje Cortina d'Ampezzo v pokrajini Belluno;
- d) jezlikovo mešano ozemlje Trbiž v Videmskih pokrajinah.

3. Povratke je za nemške državljane obvezen.

4. Izselitve je za nemške rojake prostovoljna

5. Povratek in izselitve se morata izvršiti preko Nemških uradov za izseljevanje in povratek (Amtliche Deutsche Ein- und Rückwanderstellen), ki bodo ustanovljeni v Boznu, Meranu, Bressanoni (Brixen), Bruniciu, Vipitenu, kakor tudi po potrebi drugod. Glavni urad za izseljevanje in povratek bo ustanovljen v Boznu. Njemu bodo podrejene vse podružnice.

6. Nemški državljani si lahko svobodno izberejo svoje bivališče v Nemčiji. Za nemške rojake bo predvidena preseljena kolikor mogoče skupna nastanitev.

7. Povratek nemških državljanov naj bi se načeloma izvedel tekom treh mesecev, računajoč od dneva objave teh navodil. Nemški državljani, ki imajo posebne, bodo odgovorili šele testaj, ko bo v Italiji izplačan izkupicek od prodaje njihovega premoženja.

8. Nemški rojaki, ki odpotujejo v Nemčijo in ki hočejo pridobiti nemško državljanstvo, bodo istotako odgovorili šele testaj, ko bo v Italiji izvoden izkupicek od prodaje njihovega premoženja. Vsi nemški rojaki, za katere veljajo ta navodila, morajo do 31. decembra 1939 položiti pri svoji domovinski občini (Comune di origine) obvezno in končno veljavno izjavo, s katero se prostovoljno in brez vsakega tujega vpliva odločijo za pripadnost Italijanskemu državljanstvu, ali da si hočejo pridobiti nemško državljanstvo in odpotovati v Nemčijo. Ako v kraljevini Italiji živijo nemški rojaki ne podajo te izjave v določenem roku se to smatra kot njihova končno veljavna želja, da hočejo ohraniti svoje italijansko državljanstvo.

9. Nemški rojaki, ki so se odločili za izseljevanje, vložijo nato pri Uradu za izseljevanje, ki je pristojen za njihov okoliš, na predpisanim obrazcu formalen predlog za izselitve v Nemčijo in za pridobitev nemškega državljanstva. Obenem zaprosijo pri enem izmed Uradov za izseljevanje ali pri pristojni Italijanski oblasti obrazec, ki jim je tam na razpolago, da z njim zahtevajo izbris iz seznama Italijanskih državljanov in v danem slučaju tudi razrešitve vojaških obveznosti.

10. Nemškim rojakom, ki se izselijo v Nemčijo, se izda brezplačno Italijanski potni list, veljaven dva meseca, ali nemški potni list, ako so že pridobili nemško državljanstvo.

11. Nemški rojak, ki je pridobil nemško državljanstvo, postane za Italijo v vsakem pogledu inozemec. Zanj veljajo v splošnem za inozemce obstoječa določila, tako da se ne more zopet nastaniti v kraljevini Italiji, ne da bi imel v ta namen tozadnevne pristanka Italijanskega zunanega ministristva.

12. Bistveno je, da vsak nemški rojak, ki si je pridobil nemško državljanstvo, prenese svoje bivališče v Nemčijo. Samo italijansko zunanje ministristvo more po določbah člena 6. kr. odloka z dne 2. avgusta 1912, štef. 949, opustiti glede obveznosti o prenosu bivališča, ako obstojajo posebne okoliščine. Zato morajo tudi v drugih pokrajinah kraljevine Italije bivajoči nemški rojaki prenesti svoje bivališče v Nemčijo, da si pridobijo nemško državljanstvo.

13. Stari in bolni nemški državljani lahko ostanejo v svojem sedanjem bivališču ali pa grede k sorodnikom, ki se ne izselijo. O tem bosta od slučaja do slučaja odločevala bocenski prefekt in nemški generalni konzul v Milanu. Ta določba pride v poštev za iste osebe, ki so 1. julija 1939 dopolnile 65. leto starosti.

14. Navodila, veljavna za izseljujoče se nemške rojake, veljajo istotako za na-

borno potrjene pripadnike vojske v službi ali na dopustu, ki se namrcavajo izseliti v Nemčijo in pridobiti nemško državljanstvo. Vojnoobvezni, a še ne vpoklicani in izveščani mladi nemški rojaki, bodo pospešeno vpoklicani v vojaško službo v Nemčiji čim zaprosijo za nemško državljanstvo. Vojaške osebe, ki sedaj služijo aktivno v Italijanski vojski (kopni vojski, mornarici, letalstvu ali kolonijalni vojski), bodo istotako pospešeno prevedeni v nemško vojsko čim zaprosijo za nemško državljanstvo. Rezervisti, ki sedaj služijo v Italijanski vojski, čim zaprosijo za nemško službo, čim zaprosijo za nemško državljanstvo. Neozveščeni rezervisti bodo pospešeno prepeljani v Nemčijo, oženjeni pa ostanejo v Italiji in se bodo izselili po določenem roku.

15. Navodila, veljavna za nemške rojake, ki se namrcavajo izseliti, veljajo tudi za državne, samoupravne in občinske uradnike, kakor tudi za uradnike javnih dobrodelnih in podpornih ustanov. Ti uradniki preidejo, če se izselijo, v Nemčiji v javno službo.

16. Pohojško konfirirane osebe, ki se hčejo izseliti v Nemčijo, bodo takoj izpušeni, čim podajo izjav: v smislu točke 8. V kakom izmed njih bo pred izselitvijo izdano dovoljenje za bivanje v domaćem kraju. To dovoljenje se bo izdajalo po osebnih razmerih od slučaja do slučaja in bo veljalo od 10 do 20 dni za ljudi brez premoženja, ter od 30 do 90 dni za ljudi s premoženjem, ali če gre za osebe, soudeležene pri kakih podjetjih. Te določbe veljajo tudi za osebe, ki so pod političnim nadzorstvom ali policijsko postarjene.

17. Napram osebam, ki se bodo izselile v Nemčijo, se ne bodo izvajali radi političnih dejanj niti policijski niti sodni ukrepi. Ako so v zaporu, se takoj izpušte in imajo pravico do dovoljenja za bivanje v domaćem kraju po določbah točke 16.

18. Nemški državljani, ki bi v teku izvajanja teh navodil dali povod za pritožbe, morajo takoj zapustiti Italijo.

19. Izselitve se morajo izvršiti v določenih rokih, kateri se pa iz dokazanih razlogov lahko razvije, kakor na pr. v primeru neprostoželno zamujene priljave, lahko podaljšajo.

20. Nedoletni nemški rojaki sledijo glede državljanstva svojim staršem, ako le-ti imajo pravico izjavljati nad njimi očetovsko oblast. Nedoletni nezakonski otroci pridobijo novo državljanstvo skupno z materjo. Zakonske žene-nemške rojakinje in nedoletni otroci v starosti preko 18 let, ki ne žive skupaj z možem, odnosno nad katerimi oče nima pravice izjavljati očetovske oblasti in ki jih on ne vzdržuje, odločajo samostojno glede vprašanja državljanstva. Sotno ločene, zakonske žene odločajo samostojno o svojem državljanstvu in o državljanstvu nedoletnih otrok, ki so jim poverjeni v vzgojo. Tudi nedoletni nemški rojaki, ki pridobijo nemško državljanstvo, se morajo izseliti v Nemčijo.

21. Nemški rojaki, glede katerih vprašanje državljanstva ni še jasno, si lahko izberejo državljanstvo pod istimi pogoji kot nemški rojaki iz Italijanskim državljanstvom.

22. Za nemške rojake, ki bivajo na pogodbenem ozemlju in hočejo pridobiti nemško državljanstvo, veljajo istotako ta navodila.

23. Starši, ki se izselijo v Nemčijo, morajo vzeti s seboj nedoletne otroke, označene pod točko 20. Staršem, ki so se odločili za izselitve, je dovoljeno, da preskrbijo svojim otrokom — čim so pridobili nemško državljanstvo — privatni pouk v nemščini, upoštevajoč pri tem tozadnevne določbe, veljavne v Italiji.

IZPRED GORIŠKEGA SODIŠČA

Sodnijskim oblastem sta bila naznačena zaradi tihopastva Čaja, tobaka in sirkove moke Fran Jeran iz Podbišani in Ljudmila Brez iz Pluženj pri Čerknem. Oba so zatolili finančni stražniki na mejli, ko sta hotela prenesti blago v Idrijo. — Pred kratkom se finančni stražniki prišli pri Stanjelu 25-letnega Stanislava Fabijana in 30-letnega Stanislava Kočvarja, baš v trenutku, ko sta kuhala zganje, 27-letnega Franca Zogvarja, 33-letno Marijo Zegovo in 39-letno Kristino Turkovo, ki so čakali na zganje, da bi ga odnesli po vaseh in razprodali. Finančni stražniki so sekvestrirali vse posome in 13 litrov zganja. Vsi so bili naznanjeni sodišču

VANJSKO POLITIČKI PREGLED

DOGAĐJAJI NA FRONTI. — POTAPLJANJA BRODOVA. — NAŠ BROD »CARICA MILICA« NALETIO U ENGLEŠKOJ NA MINU. — NEMIRI U ČESKOJ. — DIPLOMATSKA AKTIVNOST IZA KULISA. — STAV ITALIJE.

U iščekivanju neke velike ofenzive, koji da sprema Njemačka još prije Božića ljud pomalo počinju bivati nervozni. Nervozni zbog toga što se ništa ne događa.

S drugo se strane opet govori, da ofenzivu ne će ni na kamni poduzimati niti Njemačka, a niti Francuska i Engleška. Njemačka i Belgija uvelike su posljednjih dana bili zabrinuti, no Njemačka je svečano izjavila, da ona nema uopće namjere da na valjanje na Belgiju i Nizozemsku.

Saveznici međutim ne će da se upuštaju u borbu, nego štede ljude. Sva se njihova akcija sastoji u tome, da Njemačku i Italiju ne dopuštaju još uvor sirovina i živine. Njemački opet potpisuje savezničke brodove gdje stignu, a u njene podmornice kr stare po Atlantiku i nanašaju Sjete.

Kao žrtva tih šlokada, potopljen je 20. okt. ml. i naš parobrod »Carica Milica« koji je naletio na jednu minnu nedaleko engleskog obala, a par dana prije toga nastredao je u veliki jedan holandski parobrod. Dok je veliki jedan holandski parobrod, dok je potopljen holandskog broda imalo je oko 100 žrtava.

Isnašavljaju novine da su u Čekoj sve visoke škole zatvorene na tri godine. O tome njemački službeni izvijestili kaže: »Oč nekog vremena pokušava jedna grupa čeških intelektualaca u vezi s pobieg lim bivšim predsjednikom drom Benšom da remeti mir i red u protektoratu Češko i Moravske manjim ili većim aktima. Pri tome se moglo ustanoviti, da se kolonije ove akcije opora nalaze također u češkim visokim školama. Pošto su se 28 listopada 15. okt. od elemenata toliko zaboravili, da su prema pojediniim Njemačima i šteti nastupili, to su češke visoke škole zatvorene na tri godine... Zatim je dovel izvršitelja spomenutih djela strijeljano, a veći broj saosudnika je u papične. Toliko njemačko službeno saopćenje. Kasnija saopćenja javljaju da su napadnuti i neki njemački rođarstvenici, zbog čega da su izvršena još daljnja tri strijeljanja. U vezi s atentatom na Hitlera upućeno je 5000 Čeha.

Predsjednik Hneha, koji je posljednjih dana bio teško obolio, pozvao je prije par dana češko pučanstvo neka ne pravi gluposti i neka ne gubi umno glave.

Isnašavljaju novine u političkoj situaciji međunarodnoj nikakvih značajnijih događaja. Da se međutim uva kulisu zbivaju kolektivni dogovori, potvrđuje Italija saopćenje to ni novine ne govore. Italija pozdravlja sve svu do ograniči prodiranje stranoga uticaja na Balkan, koji smatra svojim životnim prostorom. Rusija još uvijek ne će da prekine pregovore s Turekom, nego svoje nienog predstavnika na dogovor u Moskvi. Turska izjavljuje da će prije toga pitati za savjet svoje zapadne saveznice Njemačke i Francuske i tako redom Iza kulisu diplomacija radi uzurabno.

Interesantno je da Italija izjavljuje da ona nije neutralna. Protivno brojnim evropskim državama, koje su otvoreno odlučile da se ne opredjeluju za zaračene silo Italija nije dala nikakvu javnu i izričnu deklaraciju o svojoj neutralnosti. Ona je samo jednostavno potvrdila, da se želi apstinirati od neprijateljstva. Stoga je pogrešno govoriti o neutralnosti Italije — kaže talijanske štampa. Njen položaj je sa mo položaj sile, koja ne ratuje. Danas je Italija država koja ne intervenira zato, što smatra, da njezini vlastiti interesi nijesu ni povrijeđeni, ni u pitanju. Posljednji broj bolonskog lista »Assalto« tumači taj Italijin stav, koji bi se mogao izložiti na sljedeći način: s neutralnim državama i s onim državama, koje su ne uprijedi od rekla rata ne računna se više u razvoju konflikta. Pošto se rat svrši, mir se zaključuje bez njihove intervencije, a često i protiv njihovih vlastitih interesa. Međutim Italija ne će da dodje u jednu takovu situaciju. Ona kao evropska sila ne će da se odreče svojih vlastitih interesa ni interesa Evrope, interesa budućnosti našega kontinenta. Kad bi Italija obavila da je neutralna, ona bi se time odrekla sudjelovanja u budućoj organizaciji političkoj, ekonomskoj i duhovnoj strukturi Evrope Italija toga ne će. Ona hoće da sudjeluje u rješavanju evropskih problema.

Gorica. — Na dve leti konfinacije je bil obsoćen te dni v Gorici priletel unokoenec Oloj. Vzkrok konfinacije do sedaj ni znan. Italijanski listi so le zabeležili, da je počeval okoliške fante v glastbi

MANJINSKI PROBLEMI

JOŠ UVIJEK O SEOBI MANJINA...

Što kažu slavonaki Nijemci

Politička nesigurnost i zapletenost u svijetu i u ovoj državi stvorile su toliko značajnih pravaca razvika, da nam suzdržljivost njemačke narodne grupe u dosadašnjoj mjeri više ne izgleda opravdanom. Pojačano sudjelovanje njemačke i narodne grupe u unutarnjim političkim životu ove države nije samo naše moralno pravo nego i naša građanska dužnost... Nijeti tu ne škodi često ukazivanje na nas kao na „manjina“, jer da mi sačinjavamo samo nekoliko procenta cjelokupnog stanovništva države. Politika nije računaska zadaća! Ona nije ni zbranjavanje ni odumiranje. Njemačka narodna grupa isto tako nije neki broj, koji zbog njegove malenosti ne bi trebalo uzimati u račun. Politika je ostvarenje i oblikovanje živu stvarnosti. Naša narodna grupa je takva živa stvarnost, koja se u politici mora uzimati u obzir. Mi nijesmo naseljeni ni u Crnoj Gori ni u Južnoj Srbiji, pa zato ni ne želimo, da nam odlučuju. Mi želimo da odlučuju tamo, gdje obitavamo: u Vojvodini i Slavoniji. Ovdje već 200 godina živimo, ovdje stvaramo, ovdje radimo i gradimo, ovdje i zemlja nosi naše lice. U ovoj zemlji mi smo ukorijenjeni, ona je postala našim trajnom domovinom, sa koje ne mišljemo otići. U Vojvodini i Slavoniji mi više nijesmo mali broj, nego kulturni, gospodarski, socijalni i nacionalni sastavni dio. Mi smo ovdje živa stvarnost element politike s vlastitim voljama i građanskim potrebama — kao i Hrvati Srbi ili Mađari. U našem prostoru u našoj domovini mi želimo da budemo jednaki među jednakima. To za nas nije samo osnovni neprenjivostiv zahtjev, nego je to danas jedna realna politička nužda, a to i još od praktične potrebe.

(Pancevački „Volksrind“ borbeni list za nacionalna obnovu Nijemaca.)

Stanovište „Navodne Obrane“

„Narodna Odbrana“ pod naslovom: „Istapanje Nijemaca iz Jugoslavije“ izvještava o razgovorima, pa svoj veliki članak završava ovim riječima: „Mi nemamo izvještaja kako će ovu namjeru Retcha primiti Nijemci, naseljeni u našoj zemlji. Organ novosadskih Nijemaca „Deutsches Volksblatt“ — prije malo vremena naglasilo je u jednom članku da se Nijemci u Vojvodini, zbog svoga broja i svog privrednog položaja, ne mogu smatrati ugroženima, što će reći da ne bi bilo potrebe da i oni dođu u obzir za iseljavanje u Njemačku. No „Deutsches Volksblatt“ sva i ako neće biti do kraja mjerodavan u ovome pitanju, koje je pokrenuto s najmjerodavnije njemačke strane, pa se nema razloga za sumnju da se i Nijemci iz Vojvodine, kao god i oni iz Slavonije, Bosne i Hrvatske neće s radošću odavati pozivu Njemačke. Isto tako nije jasno kakav će princip biti mjerodavan za preseljavanje u Njemačku: u ostalom to je stvar o kojoj je za sada prerano govoriti pa će to biti i predmet prego-

vora koji će biti poveljeni između obe zainteresovane zemlje. U svakom slučaju, odluka ne treba da zavisi o pojedincu pa ni o narodnoj manjini kao takvoj i kraju u kome je do sada bila nastanjena: odluku će donijeti dvije države pa će pojedinci imati da joj se pokore. To će biti u toliko lakše da se izvede, što ne postoji nikakva sumnja da su se Nijemci iz Jugoslavije i do sada potpuno identifikovali s pogledima i životnim težnjama Nijemaca u Retchu, što im s naše strane nije ni branjeno.

Njemački predlog o iseljavanju Nijemaca iz naše države, s naše strane, može biti samo pozdravljen. Narod Jugoslavije, koji u njemačkoj državi želi da vidi lojalnog i dobrog susjeda, ima jasno izraženu želju da sa tim i takvim svojim susjedom živi u najboljim, prijateljskim i susjednim odnosima.

Tko ne želi biti Talijan može da seli

Milano. — Na jednoj skupštini, koja je održana u Brivenu, u Tirolu, govorio je prefekt provincije Bolzano o širjelima glasina i provokatorima, koji idu od kuće do kuće i pokušavaju da zamute duhove jednog dijela pučanstva, koje i onako koleba, te da širi alarmantne vijesti. Protiv ovih ljudi će se u sporazumu s njemačkim vlastima strogo postupiti. Osobito je odvratio prefekt stanovništvo od mišljenja, da će u Južnom Tirolu biti održano neke vrsti pučko glasanje. O tome ne može biti govora. Za svakoga, koji se ne može složiti s time, da ostane Talijan, postoji samo jedna mogućnost, da se iseli u nacionalno-socialističku Njemačku. Opelja mora biti plod zrelo promišljene odluke. Onaj koji optira za Njemačku ostaje tako dug Talijan, dok ne dobije njemačko državljanstvo.

Kočeovski Nijemci ne sele

Organ kočeovskih Nijemaca „Gotscheer Zeitung“ objavljuje uvodnik o preseljavanju Nijemaca. U njem kaže nek ne nasljedaju pretjeranim vijestima o preseljavanju pa kaže:

„Gledje preseljenja kočeovskih Nijemaca nije još pala na mjerodavnim mjestima nikakva odluka. Mi smo čvrsto uvjereni, da je za kočeovske Nijemce sasvim moguće časno i dostojno življenje u našoj sadašnjoj domovini, u kojoj smo naseljeni već nekoliko stotina godina. To tim više, što je život u toj domovini u našem interesu a na korist države i naroda u njoj.“

SEOBA NIJEMACA I RUSA s područja Poljske, koje je interesna sfera Retcha

Objavljuje se saopćenje, u kojem se kaže, da je potpisan sporazum između njemačke i sovjetske vlade, po kojem se Nijemci iz Zapadne Ukrajine i Bjelorusije, kao i svi Ukrajinci, Bjelorusi, Rusi i Rusini, koji se nalaze u području bivše Poljske, koje je sada interesna sfera Retcha, mogu preseliti na područje Rusije, odnosno Nijemci na područje Njemačke. Pri tome je odlučeno, koju oni sami izraze. Oni, koji se izlaze za preseljavanje, mogu ponijeti

svoj imetak i vrijednosti kao svoje vlasništvo. Fraktična pitanja u vezi s tim vješt će se u prijateljskom duhu, kao što odgovara odnosima Njemačke i Rusije. Iz zapadne Ukrajine i Bijele Rusije, koja su područja pripala Sovjetskoj Rusiji, iselit će 115.000 Nijemaca u Njemačku. Sam postupak iseljenja predviđen je posebnim ugovorom, koji je sklopljen u Moskvi. U tom je ugovoru predviđeno, koliko iseljenici mogu ponijeti sa sobom pokretnog imanja. Novac se ne smije odnijeti, nego će se obračunavati između jedne i druge države.

UKRAJINCIMA U RUSIJI NIJE DOBRO

Prigodom okupiranja ukrajinskog dijela Poljske po ruskim četama, mnogi su se Ukrajinci, a bilo ih je u Poljskoj preko 7 milijuna, poveselili što su konačno sjedinjeni s ostalom svojom ukrajinskom braćom, pa makar to bilo i u boljševičkoj Rusiji. Oni su u Lovovu uvijek i ovoljacija dočekali rusku vojsku kao osvoboditeljicu. Sada međutim mađarski listovi javljaju s granice istočne Galicije, koju su — kako je poznato — zaposjeli Rusi, da sovjetske oblasti energično istupaju protiv nacionalno ukrajinskih elemenata, koji su se bili zalagali za potpuno nezavisnu Ukrajinu. Poznati ukrajinski političar Mudry navodno je strjeljan. Ovaj postupak, kao i brojanje ukrajinskog svećenstva, pobudio je ogorčenje u redovima pučanstva. Pod djelom ovog postupka opaža se i izvjesno zbliženje između Ukrajinaca i Poljaka.

Male političke vijesti ITALIJA NE PUSTA NIKOGA NA BALKAN

„Gazzetta del Popolo“ (Rim) piše u uvodnom članku o prodoranjju Sovjetske Rusije u istočnoj Evropi i kaže da je to posljedica englesko-francuske politike zaokruživanja. Ta politika navela je Njemačku da zaključni pakt sa Sovjetskom Rusijom, kako bi na taj način sprječila da je ne zadave. Njemačka je pomudila Sovjetskoj Rusiji ponuditi Poljske, što je Sovjetska Unija prihvatila bez oklijevanja. Što se tiče stanovništva Italije, ono je sasvim jasno: Italija ne će nikada dozvoliti da Sovjetska Rusija učini ni i jedan korak preko Karpatu u dolni Danava ni na Balkanu prema Sredozemnom Moru.

Talijanska štampa bavi se uporno pitanjem stvaranja bloka balkanskih država i Italije. Ovaj bi blok u sadašnjem evropskom sukobu trebao ostati do kraja neutralan. Prema pisanju „Giornale d'Italia“ ova politička kombinacija naišla na dobar odziv u Jugoslaviji i politički krugovi nisu protivni ovakvoj kombinaciji. U tom pravcu da je razgovarano i na sastanku italijanskog poslanika u Beogradu i predpresjednika vlade g. dra Mačka. Govoril se, da je prvi korak pripremanju terena za stvaranje ove kombinacije sporazum Italije i Grčke kao i povlačenju ratnih brodova Italije sa Dodekanesa.

Ovaj blok neutralnih država na jugu bio bi silčan neutralnom bloku država na sjeveru Evrope.

Vatikanski list „Osservatore Romano“ porastao je u dnevnoj nakladi od početka rata za 100.000 primjeraka dnevno, tako da se danas prodaje u 150.000 primjeraka. — Spomenuti list donosi i njemačke ratne izvještaje, koje uvijek stavlja uz savezničke tako, da se mogu praviti usporedbe.

JURINA I FRANINA

Frantina: Bog dai zdravie. Jurino: Jurina: Bog dai Bog! A kamo si se upravija?

Frantina: Čuda, ne pitaš. Gren ti, brate, okolo, kako naša priz glave. Jurina: Kako to?

Frantina: A tako! Danas ti nedan od nas ne zna ni kamo gre ni kamo će doiti. Sve mi se vidi, da svi skupa gremo nikamo u maglu, i Bog bi ga zna, di ćemo iiniti.

Jurina: Dragi moj, ritko kada dojde ča boljeza. Neke čak svu slabije i slabije. Frantina: A mi smo mislili, da nan je sad najslabije i da ča god dojde da bi mođe biti bolje.

Jurina: Svi je poša spametli, Franti na moji Si vidila ča se je zrodavilo uveka? U večer si lega spati u tenon štatu, a kad si se drugo jutro probudila i usta, teza štata drugo ni bilo, nego si samo leđa okolo sebe tuje soldate i tuje jandarme bija si tu u drugon štatu.

Frantina: A dica u školi danas su dobivala „druzi red“, ako nisu znala kuniine od uvega eli unega štata, a sutradan ti kuniin drugo ni bilo.

Jurina: E zato je profesor eli majstar svako jutro mora naprije prošiti novine da vidi kako stoje kuniin u Evropi, da ne bi moretiti dicit krivo vadila.

Frantina: Spametli! A ča mi ti delevaš? Kako tvoja Alara?

Jurina: Ona dobro, ma joh ti ga meni polli da nju.

Frantina: A zašto?

Jurina: E tako, brate moj dragi: ne smini niš govoriti! Ča ni to, naše dvi čaku-ke ne smidu u svit. Ja bin stija reči i uvo i uno, a ula moja cenzura, san sija reči moja Alara, samo riže: ne smiš reči to, ne smiš povidati uno, ne smiš reči uvačo nego unako i sve uno ča je najljipše i najbolje i ča bi ljudi najvestenje štiti, ti brate udriže i najzad ne ustane niš drugo nika milaka linnudna, da ti se štumig od ne pribrune.

Frantina: A ča ti misliš, da tega polli mene niš? U mojoj hiži ti je još slabije, i lo bo uvačo pojde dalje, ja ču zapriti svoju butku, vrči ču na svoju staru čuknu mužarolu i tako ču hoditi po svitu. A ljudin ne ča biti potriha ni da pripovidaju ča mi je ni kakovka me te zala bo dopala.

Jurina: Mužarola brate, to ti je najciora stvar na svitu.

Frantina: Pritmo da nas ne čuje moja cenzura, san stija reči moja Mara, da ne bimo najzad fivili u katafiki. Bog i zbogon.

Jurina: A Bog i s tohon Frantino!

KULTURNA KRONIKA

SODELOVANJE NAŠIH ROJAKOV PRI SLOVE NSKIH REVIJAH

Ljubljana, novembra 1939. Peta številka revije „Dejanje“ je objavila oceno Lino Legiša knjige „Kaj je z našo ljudsko povestjo“ Jakoba Solarija. V šesti številki „Dejanje“ je objavil dr. Anton Breclj obismo razpravu: „Pjesnik Simon Gregorčič u dr. Tunjovi lucu.“ (Razpravu je uredništvo udr. posebej ponatiskilo ter joj je dobili za 2—din.) Lino Legiša je napisal oceno romana Rudolfa Krcšala „Student Stefan“, Jože Udovci je priobčijo članek: „Usoda moderne umetnosti.“ Sedma številka revije prinaša L. Legišev članak o našem pesniku Igu Grudnu, u katerem v kratkih potezih riše Grudnov pesniški lik in ocenjuje vrednost njegove poezije. Osmi številka je objavila dve A. Grudnovi pesmi: „Gozd v jeseni“ in „Vizliza“. Lino Legiša je napisal oceno „Pot inkvizicijevega realizma“ in oceno E. Kolmanove pesniške zbirke „V svetlobah in sencah.“ Četrta številka revije „Dom in Svet“ prinaša Dušana Ludvika ciklus pesmi „Ljubezenske pesmi“, France Bevk nadaljuje s povestjo „Domacija“, Stanke Vučk je napisal pesmu „Pastirka“, France Bevk je prevedel pesem „Tu-ir“, Jaka Žigon pa nadaljuje z izkazom „Nikoli več vojske.“ V peti številki France Bevk nadaljuje svoju povest „Domacija“, Bršljanski priobčijo ciklus pesmi pod skupnim naslovom „Kras in Roma“ (Villa Scuarra, „Kraška

ljubezen.“ „Poletje na Krasu.“ „V kraški bradi.“ „Devici Mariji Bršljanski.“ „Alelija v borili.“ „Velikonocne zarje.“ „Requiem in „Roma.“ Jaka Žigon nadaljuje z izro „Nikoli več vojske.“ Severin Šali ocenjuje „Grudnove pesniško zbirko „Dvanajsta ura, Radu Bednarič na priobčijo „Obzornik italijanskega slovstva za 1938.“ Šesta številka priobčijo Franceta Bevkova povest „Domacija“ (nadaljevanje); Jaka Žigona igra v 6 podobah „Nikoli več vojske“ (nadaljevanje) in T. Debeljaka oceno zbirke „Legend“ Franceta Bevka. V sedmi številki nadaljuje Fr. Bevk s povestjo „Domacija“, Dušan Ludvik priobčijo pesem „Vprašanje“, Jože Gregorčič objavljuje poročilo „Po italijanski umetnostnih razstavah.“ Ista številka prinaša oceno knjige dr. Mesesnela „Janez in Jurij Šubic.“ Osmi številka prinaša Dušana Ludvika pesem „Jesen 1939.“ in nadaljevanje Fr. Bevkove povesti „Domacija.“ V dvojni, peti in šesti številki „Ljubljanskega zvonca“ je priobčena ocena Vladimira Pavšiča Grudnove zbirke pesmi „Ob dvanajsti uri.“ Vito Kraigher je objavil v dvojni, sedmi in osmi številki članek „Delovno pravo v francoski revoluciji in porevolucijski Francije“, Andrej Budal pa članek „Ob šestdesetletnici goriškega humorista Damira Feigla-

Sedma številka revije „Modra ptica“ prinaša novelo Bogomira Magajne „Blaž Striša“ in A. Gradnikov prevod treh pesmi iz moderne italijanske lirike. V osmi številki Bogomir Magajna končuje novelo „Blaž Striša.“ Zima Vrščanje je napisala črtico „Dionizijeve ples.“ Vladimir Bartol pa je priobčijo nekrolg za umrlim sostanoviteljem M. p., publicistom Pavlom Debevcem. V deveti številki je A. Gradnik objavil prevod desetih sonetov ital. pesnika Gaspara Stampa, Bog. Magajna je napisal poljudno znanstveni članek „O duševnosti božastnikov“, Vladimir Bartol pa novelo „Nevarna idila.“ V česti številki nadaljuje Vlad. Bartol z novelo „Nevarna idila.“ Enajsta številka prinaša konec Vlad. Bartola novele „Nevarna idila“, Bogomir Magajna objavljuje poljudno znanstveni setavek „Pšihopatija“ in Vlad. Bartol poročilo o smrti Sigmunda Freuda. V dvanaesti številki je objavljen članek Vladimira Bartola „Ob smrti Sigmunda Freuda“ in premissijevlje Iva Brčića „Poglavje o smrti.“ V petam zvezku revije „Misel in delo“ piše dr. Branko Vrčon članek „Revolucija-evolucija-revolucija? v obzorniku poročia istih avtor pod naslovom „Med dvema frontama“ obširen članek o zunanje politični situaciji v mesecu aprilu in maju t. l. V dvojni, šesto in sedmo številko je dr. Br. Vrčon prispeval članek o zunanje političnem pregledu v mesecu juniju in juliju, in članek „Bolgarija in Balkan“, u katerem poročio o bolgarski zunanji politiki in njenih revizionističnih težnjah. Dr. Lavo Cermeli pa objavlja zanimiv prispevek „Proces protiv italijanskim iridentistom v Ljubljani“ (t. 1878.). Dvojni osma in deveta številka prinaša dr. B. Vrčonov članek „Realna slovenska politika“, članek Božidarja Borka „Bolgari-

ski kulturni stiki; v Obzorniku je objavljeno dr. B. Vrčonov članek o zunanje političnem položaju v avgustu in septembru pod naslovom „Vojna...“ Družinski list „Mladika“ prinaša v četrti številki novelo Venceslava Winklerja „Voz v bregu“ in črtico Ivana Vuka „Razžaljena čast.“ V peti številki je Joža Vok povabil ciklus pesmi pod naslovom „Delavske pesni“ („Otrok.“ „Dekle.“ „Fante.“ „Matki.“ „Oče.“) Mara Husova pa črtico iz življenja naših izselencev: „Vrnitev.“ Šesta številka priobčijo Fr. Bevkovo legendu s Tolminkse „Kristinososa.“ V sedmi številki je objavljena Venceslava Winklerja „Zgodba o harmoniki in očena I. Grudnove zbirke pesmi „Ob dva najsti uri.“ Osmi številka prinaša oceno Bevkovih „Legendi.“ V deveti številki je sodeloval France Bevk z legendu s slovenskega primorja: „Ribičeva hiša.“ V letošnji prvi (39/40) številki „Našez rod“ je France Bevk objavil bajko „Peter Klepec“ (nadaljevanje), Franja Obid-Jelencičeva povest „Damijanov Jerneč in njegov strah“, Zima Vrščanjeva pa basen „Opica Fru in gazela.“ Druga številka prinaša pesem Janka Samca „Otroci, molimo ti in nadaljevanje Fr. Bevkove bajke „Peter Klepec.“ Peta številka revije „Obzorja“ priobčijo Branka Rudolfa pesem „Nočna tovarišija“ in sonet „Polje.“ Al. Gradnikov prevod pesmi iz italijanske „Moj večer“ (G. Pascoli) in Br. Rudolfa sonet „Jabolko iz paradiza.“ V šesti številki je Branko Rudolf objavil dve pesmi: „Čakanje“ in „Uživam“, dr. Vito Kraigher pa članek „Francija do septemberskih dogodkih.“ (Nadaljevanje)

